

Seznamy (pokračování)

LCO a akumulátor

- Reformulace rekurzivní procedury, aby umožnila LCO
- Výpočet délky seznamu `length( Seznam, Delka )`

```
length( [], 0 ).  
length( [ H | T ], Delka ) :- length( T, Delka0 ), Delka is 1 + Delka0.
```
- Upravená procedura, tak aby umožnila LCO:

```
% length( Seznam, ZapocitanaDelka, CelkovaDelka ) :  
%           CelkovaDelka = ZapocitanaDelka + ,,počet prvků v Seznam''  
  
length( Seznam, Delka ) :- length( Seznam, 0, Delka ). % pomocný predikát  
  
length( [], Delka, Delka ). % celková délka = započítaná délka  
length( [ H | T ], A, Delka ) :- A0 is A + 1, length( T, A0, Delka ).
```
- Přídavný argument se nazývá **akumulátor**

Optimalizace posledního volání

- Last Call Optimization (LCO)**
- Implementační technika snižující nároky na paměť
- Mnoho vnořených rekurzivních volání je náročné na paměť
- Použití LCO umožňuje vnořenou rekurzi s konstantními paměťovými nároky
- Typický příklad, kdy je možné použití LCO:
  - procedura musí mít pouze jedno rekurzivní volání: v **posledním cíli poslední klauzule**
  - cíle předcházející tomuto rekurzivnímu volání musí být **deterministické**
  - `p( ... ) :- ...` % žádné rekurzivní volání v těle klauzule
  - `p( ... ) :- ...` % žádné rekurzivní volání v těle klauzule
  - ...
  - `p(... ) :- ..., !, p( ... ).` % řez zajišťuje determinismus
- Tento typ rekurze lze převést na iteraci

max_list s akumulátorem

Výpočet největšího prvku v seznamu `max_list(Seznam, Max)`

```
max_list([X], X).
```

```
max_list([X|T], Max) :-  
    max_list(T, MaxT),  
    ( MaxT >= X, !, Max = MaxT  
    ;  
    Max = X ).
```

```
max_list([H|T], Max) :- max_list(T, H, Max).
```

```
max_list([], Max, Max).
```

```
max_list([H|T], CastecnyMax, Max) :-  
    ( H > CastecnyMax, !,  
    max_list(T, H, Max )  
    ;  
    max_list(T, CastecnyMax, Max) ).
```

Akumulátor jako seznam

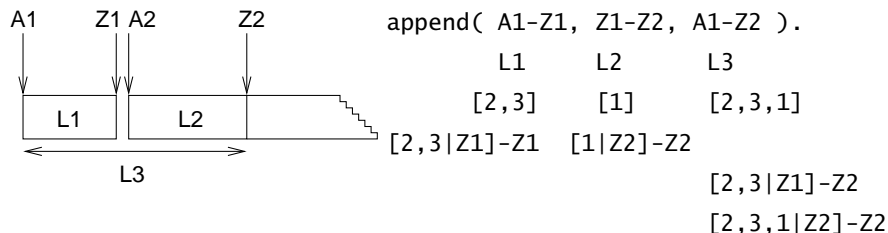
- Nalezení seznamu, ve kterém jsou prvky v opačném pořadí `reverse( Seznam, OpacnySeznam )`
  - `reverse( [], [] )`.
`reverse( [ H | T ], Opacny ) :-`
`reverse( T, OpacnyT ),`
`append( OpacnyT, [ H ], Opacny )`.
  - naivní reverse s kvadratickou složitostí
- reverse pomocí akumulátoru s lineární složitostí
  - `% reverse( Seznam, Akumulator, Opacny ):`
`% Opacny obdržíme přidáním prvků ze Seznam do Akumulator v opacnem poradí`
`reverse( Seznam, OpacnySeznam ) :- reverse( Seznam, [], OpacnySeznam).`
`reverse( [], S, S )`.
`reverse( [ H | T ], A, Opacny ) :-`
`reverse( T, [ H | A ], Opacny )`. % přidání H do akumulátoru
  - zpětná konstrukce seznamu (srovnej s předchozí dopřednou konstrukcí, např. `append`)

Neefektivita při spojování seznamů

- Sjednocení dvou seznamů
- `append( [], S, S )`.
`append( [X|S1], S2, [X|S3] ) :- append( S1, S2, S3 )`.
- ?- `append( [2,3], [1], S )`.
 postupné volání cílů:
`append( [2,3], [1], S ) → append( [3], [1], S' ) → append( [], [1], S'' )`
- Vždy je nutné projít celý první seznam

Rozdílové seznamy

- Zapamatování konce a připojení na konec: **rozdílové seznamy**
- $[a,b] = L1-L2 = [a,b|T]-T = [a,b,c|S]-[c|S] = [a,b,c]-[c]$
- Reprezentace prázdného seznamu: L-L

- ?- `append( [2,3|Z1]-Z1, [1|Z2]-Z2, S )`.
 $S = A1 - Z2 = [2,3|Z1] - Z2 = [2,3 | [1|Z2]] - Z2$
 $Z1 = [1|Z2] \quad S = [2,3,1|Z2]-Z2$
- Jednotková složitost, oblíbená technika ale není tak flexibilní

Akumulátor vs. rozdílové seznamy: reverse

`reverse( [], [] )`.
`reverse( [ H | T ], Opacny ) :-`
`reverse( T, OpacnyT ),`
`append( OpacnyT, [ H ], Opacny )`. kvadratická složitost

`reverse( Seznam, Opacny ) :- reverse0( Seznam, [], Opacny )`.
`reverse0( [], S, S )`.
`reverse0( [ H | T ], A, Opacny ) :-`
`reverse0( T, [ H | A ], Opacny )`. akumulátor (lineární)

`reverse( Seznam, Opacny ) :- reverse0( Seznam, Opacny-[] )`.
`reverse0( [], S-S )`.
`reverse0( [ H | T ], Opacny-OpacnyKonec ) :-` rozdílové seznamy
`reverse0( T, Opacny-[ H | OpacnyKonec ] )`. (lineární)

Příklad: operace pro manipulaci s frontou

- test na prázdnot, přidání na konec, odebrání ze začátku

Vestavěné predikáty

Vestavěné predikáty

- Predikáty pro řízení běhu programu
  - `fail`, `true`, ...
- Různé typy rovností
  - unifikace, aritmetická rovnost, ...
- Databázové operace
  - změna programu (programové databáze) za jeho běhu
- Vstup a výstup
- Všechna řešení programu
- Testování typu termu
  - `proměnná?`, `konstanta?`, `struktura?`, ...
- Konstrukce a dekompozice termu
  - `argumenty?`, `funktor?`, ...

Hana Rudová, Logické programování I, 18. března 2010

10

Vestavěné predikáty

Databázové operace

- Databáze: specifikace množiny relací
- Prologovský program: **programová databáze**, kde jsou relace specifikovány explicitně (fakty) i implicitně (pravidly)
- Vestavěné predikáty pro změnu databáze během provádění programu:

```
assert( Klauzule )   přidání Klauzule do programu
asserta( Klauzule )  přidání na začátek
assertz( Klauzule )  přidání na konec
retract( Klauzule )  smazání klauzule unifikovatelné s Klauzule
```

- Pozor: nadměrné použití těchto operací snižuje srozumitelnost programu

Příklad: databázové operace

- **Caching**: odpovědi na dotazy jsou přidány do programové databáze
  - `?- solve( problem, Solution),`
`asserta( solve( problem, Solution) ).`
  - `:- dynamic solve/2. % nezbytné při použití v SICStus Prologu`

- Příklad:

```
uloz_trojice( Seznam1, Seznam2 ) :-
    member( X1, Seznam1 ),
    member( X2, Seznam2 ),
    spocitej_treti( X1, X2, X3 ),
    assertz( trojice( X1, X2, X3 ) ),
    fail.
uloz_trojice( _, _ ) :- !.
```

Vstup a výstup

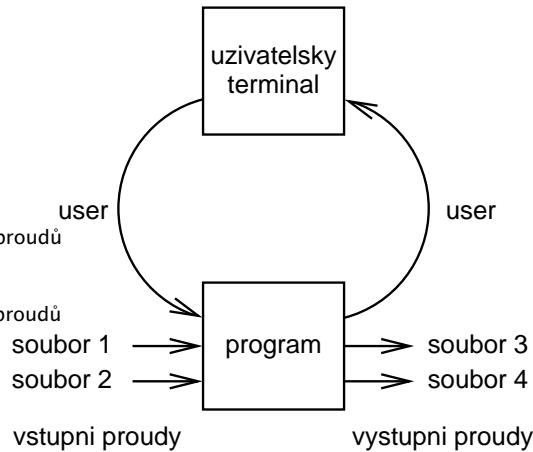
- program může číst data ze **vstupního proudu** (*input stream*)
- program může zapisovat data do **výstupního proudu** (*output stream*)

dva aktivní proudy

- aktivní vstupní proud
- aktivní výstupní proud

uživatelský terminál – user

- datový vstup z terminálu
chápán jako jeden ze vstupních proudů
- datový výstup na terminál
chápán jako jeden z výstupních proudů

Sekvenční přístup k textovým souborům

čtení dalšího termu: read(Term)

- při čtení jsou termy odděleny tečkou
| ?- read(A), read(ahoj(B)), read([C,D]).
|: ahoj. ahoj(petre). [ahoj('Petre!'), jdeme].
A = ahoj, B = petre, C = ahoj('Petre!'), D = jdeme
- po dosažení konce souboru je vrácen atom end_of_file

zápis dalšího termu: write(Term)

?- write(ahoj). ?- write('Ahoj Petre!').

nový řádek na výstup: n

N mezer na výstup: tab(N)

čtení/zápis dalšího znaku: get0(Znak), get(NeprazdnyZnak)/put(Znak)

- po dosažení konce souboru je vrácena -1

Vstupní a výstupní proudy: vestavěné predikáty

- změna (**otevření**) aktivního vstupního/výstupního proudu: see(S)/tell(S)

```
cteni( Soubor ) :- see( Soubor ),
                  cteni_ze_souboru( Informace ),
                  see( user ).
```

- **uzavření** aktivního vstupního/výstupního proudu: seen/told

- **zjištění** aktivního vstupního/výstupního proudu: seeing(S)/telling(S)

```
cteni( Soubor ) :- seeing( StarySoubor ),
                  see( Soubor ),
                  cteni_ze_souboru( Informace ),
                  seen,
                  see( StarySoubor ).
```

Příklad čtení ze souboru

```
process_file( Soubor ) :-
    seeing( StarySoubor ),           % zjištění aktivního proudu
    see( Soubor ),                   % otevření souboru Soubor
    repeat,
        read( Term ),                % čtení termu Term
        process_term( Term ),        % manipulace s termem
        Term == end_of_file,         % je konec souboru?
    !,
    seen,                             % uzavření souboru
    see( StarySoubor ).              % aktivace původního proudu

repeat.                               % opakování
repeat :- repeat.
```

Čtení programu ze souboru

- **Interpretování** kódu programu
  - ?- consult(program).
  - ?- consult('program.pl').
  - ?- consult([program1, 'program2.pl']).
- **Kompilace** kódu programu
  - ?- compile([program1, 'program2.pl']).
  - ?- [program].
  - ?- [user].   **zadávání kódu ze vstupu** ukončené CTRL+D
  - další varianty podobně jako u interpretování
  - typické zrychlení: 5 až 10 krát

Všechna řešení

- Backtracking vrací pouze jedno řešení po druhém
- Všechna řešení dostupná najednou: bagof/3, setof/3, findall/3
- bagof(X, P, S): vrátí seznam S, všech objektů X takových, že P je splněno

```
vek( petr, 7 ).
vek( anna, 5 ).
vek( tomas, 5 ).
```

```
?- bagof( Dite, vek( Dite, 5 ), Seznam ).
   Seznam = [ anna, tomas ]
```

- Volné proměnné v cíli P jsou **všeobecně kvantifikovány**

```
?- bagof( Dite, vek( Dite, Vek ), Seznam ).
   Vek = 7, Seznam = [ petr ];
   Vek = 5, Seznam = [ anna, tomas ]
```

Všechna řešení II.

- Pokud neexistuje řešení bagof(X,P,S) neuspěje
- bagof: pokud nějaké řešení existuje několikrát, pak S obsahuje duplicity
- bagof, setof, findall:
P je libovolný cíl

```
vek( petr, 7 ).
vek( anna, 5 ).
vek( tomas, 5 ).

?- bagof( Dite, ( vek( Dite, 5 ), Dite \= anna ), Seznam ).
   Seznam = [ tomas ]
```
- bagof, setof, findall:
na objekty shromažďované v X nejsou žádná omezení

```
?- bagof( Dite-Vek, vek( Dite, Vek ), Seznam ).
   Seznam = [ petr-7,anna-5,tomas-5]
```

Existenční kvantifikátor „^”

- Přidání **existenčního kvantifikátoru** „^” ⇒ hodnota proměnné nemá význam

```
?- bagof( Dite, Vek^vek( Dite, Vek ), Seznam ).
   Seznam = [petr,anna,tomas]
```

- Anonymní proměnné jsou všeobecně kvantifikovány,
i když jejich hodnota není (jako vždy) vrácena na výstup

```
?- bagof( Dite, vek( Dite, _Vek ), Seznam ).
   Seznam = [petr] ;
   Seznam = [anna,tomas]
```

- Před operátorem „^” může být i seznam

```
?- bagof( Vek ,[Jmeno,Prijmeni]^vek( Jmeno, Prijmeni, Vek ), Seznam ).
   Seznam = [7,5,5]
```

Všechna řešení III.

- `setof( X, P, S )`: rozdíl od `bagof`
  - `S` je uspořádaný podle `@<`
  - případné duplicity v `S` jsou eliminovány
- `findall( X, P, S )`: rozdíl od `bagof`
  - všechny proměnné jsou existenčně kvantifikovány
    - ?- `findall( Dite, vek( Dite, Vek ), Seznam )`.
      - ⇒ v `S` jsou shromažďovány všechny možnosti i pro různá řešení
      - ⇒ `findall` uspěje přesně jednou
    - výsledný seznam může být prázdný ⇒ pokud neexistuje řešení, uspěje a vrátí `S = []`
    - ?- `bagof( Dite, vek( Dite, Vek ), Seznam )`.
      - `Vek = 7, Seznam = [ petr ]`;
      - `Vek = 5, Seznam = [ anna, tomas ]`
    - ?- `findall( Dite, vek( Dite, Vek ), Seznam )`.
      - `Seznam = [petr,anna,tomas]`